

8. KULTŪRAS MANTOJUMS

SATURA RĀDĪTĀJS

Ievads	4
8.1. Pilsētas vēsturiskās daļas	4
8.2. Vēsturiskā plānojuma sistēma – ielu tīkls, kvartālu struktūra.....	5
8.3. Vēsturiskā apbūve	5
8.4. Valsts aizsargājami kultūras pieminekļi.....	9
8.5. Kultūras pieminekļi - kompleksi (pilsēt būvniecības pieminekļi).....	10
8.6. Turpmākās ieceres kultūras mantojuma saglabāšanā - atbilstība UNESCO kritērijiem	10

Kartoshēmas

8.1. kartoshēma. Kultūras pieminekļi.

11. lpp.

levads

Kultūras mantojums ir Jūrmalas un visas Latvijas vērtība. Tā saglabāšana un pilnveidošana ir viena no pilsētas iepriekšējos gados izstrādāto plānošanas dokumentu svarīgākajām jomām. Arī jaunajā Jūrmalas pilsētas attīstības stratēģijā kultūras mantojuma saglabāšana un kultūrvēsturiskās vides harmoniska attīstība ir uzsvērtā kā nozīmīga sastāvdaļa pasākumu kopumā, kas veltīti izcilas publiskās ārtelpas veidošanai. Saskaņā ar attīstības stratēģiju, Jūrmalas teritorijas plānojumā pēctecīgi ir turpināts iepriekšējos plānošanas periodos uzsāktais darbs, atjaunota informācija par kultūras mantojumu un veikti papildinājumi teritorijas plānojuma saistošajā daļā – grafiskajā materiālā un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos.

Pilsētas kultūras mantojumu veido virkne elementu, kas ir skatāmi kompleksi savstarpēji saistītā un vienotā sistēmā. Tie ir:

- vēsturiskās apdzīvotās vietas, no kurām veidojusies pilsēta;
- vietas, kas liecina par pilsētnieku tradīcijām un pilsētas vēsturi – kūrorta objekti, sabiedriskās dzīves centri, tirgi, pastaigu vietas, vēsturisku notikumu vietas;
- pilsētas panorāma un siluets, kas nolasāmi galvenokārt skatos no pludmales un Lielupes krasta;
- vēsturiskā plānojuma sistēma – ielu tīkls, kvartālu struktūra;
- apbūves raksturs, būvju telpiskais izvietojums, mērogs;
- atsevišķi izcili objekti - arhitektūras pieminekļi;
- industriālais mantojums (Sloka);
- raksturīgie celtniecības materiāli (koks), formas, detaļas; labiekārtojuma elementi, vides dizains;
- urbanizētās vides saistība ar dabas vidi, īpaši ar krasta kāpu joslu, pludmali, Lielupi.

8.1. Pilsētas vēsturiskās daļas

Jūrmalas plānojuma sistēma ataino pilsētas vēsturiskās attīstības gaitu. Jūrmala veidojusies ap vairākiem vietējiem centriem – vēsturiskām apdzīvotām vietām. Tās pilsētībūvnieciskā struktūra nav vienmērīga – blīvas apbūves rajoni mijas ar plašām mežaparku teritorijām. Pamītšus izvietotās apbūves, mežu, Lielupes un jūras sinerģija veido Jūrmalas vienreizējo kolorītu.

Katra pilsētas daļa ir attīstījies samērā savrupi, to pilsētībūvnieciskā kompozīcija un ēku arhitektūra ir veidojusies atbilstoši katras daļas īpatnējam raksturam un funkcijai, atspoguļojot arī iedzīvotāju un vasarnieku sociālo struktūru, gaumi un rocību. Pašreizējās robežas, kas iegūtas, apvienojot trīs pilsētas - Rīgas Jūrmalu, Sloku un Ķemerus, Jūrmala vienoti attīstījies tikai pēdējos sešdesmit gados, tāpēc tās pilsētībūvnieciskā struktūra nav vienmērīga. Seno zvejniekciemu teritorijās (Dubulti, Vecbulduri, Asari, Kauguri) gruntsgabali veido neregulāras struktūras, ēkas pakārtotas citam apbūves mērogam un parasti apvieno ģimenes mītnes un vasarnīcas funkcijas, tāpēc neizceļas ar greznumu un diženumu. Teritorijās, kuras attīstījās tieši vasarnīcu celtniecībai (Lielupē, Bulduros, Dzintaros, Jaundubultos), lielo un regulāro gruntsgabalu plānojums radīja iespēju ēku greznās galvenās fasādes pavērst pret ielu, veidojot stilistiski pieskaņotu sētu, un kā akcentus izbūvēt slaidus tornīšus ar vējrāžiem tuvu priežu galotnēm. Vienīgā vieta Jūrmalā, kur apbūvēta ne vien krasta kāpa, bet riskēts ēkas izvietot līdz pat pludmalei, ir Majori. Cik raiba bija Majoros mītošā publika, tik daudzveidīga un neviendabīga ir arī ēku arhitektūra – ir gan ietvei cieši pieklāvušās vasarnīcas ar smalkiem dekoriem un krāsainiem verandu stiklojumiem, gan necilas dārza zaļumos paslēpušās mājiņas ar lapenēm un baltiem soliņiem. Sloka bijusi mazpilsēta, tāpēc apbūve tās vēsturiskajā centrā tipiski orientēta gar ielas fronti. Savukārt bijusī Ķemeru pilsēta no kūrorta teritorijas norobežojusies ar parku un apzaļumotām teritorijām – tas saistīts arī ar kādreizējo Vidzemes un Kurzemes guberņas robežu, kas šķērsojusi Ķemerus.

Gadu gaitā seno apdzīvoto vietu raksturs mainījies - zudušas ēkas un deformēta sākotnējā ielu tīkla struktūra, padomju laikā uzbūvētas vidē neiederīgas augstbūves. Tomēr katras daļas savdabība joprojām ir acīmredzama.

Risinājumi un ieteikumi:

- Daudzveidības un savdabības saglabāšana ir viens no teritorijas plānojuma mērķiem. Lai to sasniegtu, plānošanas nolūkiem pilsētas teritorija iedalīta 18 daļās. Plānojuma risinājumi izstrādāti individuāli katrai daļai, ņemot vērā to pilsētbūvnieciskās struktūras specifiku.

8.2. Vēsturiskā plānojuma sistēma – ielu tīkls, kvartālu struktūra

Jūrmalas vēsturiskais ielu tīkls nosaka pilsētas plānojuma pamata struktūru. Lielā pilsētas daļā tas saglabājies nemainīgs kopš pirmsākumiem. Vasarnīcu kvartāliem raksturīgs stingrs ortogonāls ielu tīkls, kas pamatā atšķiras ar „soli” jeb kvartālu lielumu. Turīgāko sabiedrības slāņu iecienītajās pilsētas daļās ir lielāki gruntsgabali, bet tur, kur apmetās cilvēki ar mazākiem ienākumiem, struktūra ir sīkāka un apbūve blīvāka. Ielu tīkls glabā arī liecības par laiku, pirms Jūrmala kļuva par iecienītu vasarnieku atpūtas vietu. Kaugurciemā un Stinuragā joprojām ir senajiem zvejniekiem raksturīgā neregulārā ielu struktūra. Postošākās deformācijas pilsētas audumā ir veiktas padomju laikā, kad tiešā pludmales tuvumā tika būvētas masīvas kūrorta viesnīcas, kurām bija nepieciešami lieli zemesgabali. Jaunās struktūras būtiski mainīja iedibināto kvartālu raksturu. Rekonstruēt iepriekšējo struktūru iespējams tikai daļēji, bet Jūrmalas pilsētas teritorijas plānojumā iestrādāti priekšnosacījumi, lai iespēju robežās to varētu veikt.

Risinājumi un ieteikumi:

- Teritorijas plānojumā ietverts grafiskais materiāls, kurā uzskatāmi noteikta zemes vienību dalījuma struktūra – jaunveidojamo zemes vienību minimālās platības, kas nosaka kvartālu raksturu dažādās pilsētas daļās.
- Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos ietvertas prasības saglabāt vēsturisko zvejniekiem unikālo pilsētbūvniecisko struktūru – ielu tīklu.
- Joslā gar pludmali, kur būtiski bojāta vēsturiskā kvartālu struktūra, noteikti ierobežojumi zemes vienību turpmākai veidošanai. Jaunas zemes vienības atļauts veidot, vienīgi izstrādājot detaļplānojumu. Tādejādi iespējams veikt vēsturiskās situācijas izpēti un iespēju robežās rekonstruēt vēsturisko struktūru.

8.3. Vēsturiskā apbūve

Īpaša Jūrmalas iezīme un vērtība ir vēsturiskā vasarnīcu apbūve, kas piešķir pilsētai tās neatkārtojamo raksturu. Vērtīgi ir ne tikai atsevišķi objekti - kā kultūras pieminekļi-, bet arī vides konteksts - tā sauktā fona apbūve, ko veido pieticīgāki sava laika būvmākslas paraugi. Lai to aizsargātu, Jūrmalā noteiktas plašas pilsētbūvniecības pieminekļu teritorijas, bet atsevišķām ēkām, kurām nav kultūras pieminekļu statusa, ir noteikts kultūrvēsturiskās vērtības līmenis, ko veikusi pilsētas dome.

Risinājumi un ieteikumi:

- Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos ir ietvertas prasības vērtīgo ēku izmantošanai un aizsardzībai. Tādejādi rasta iespēja mazināt vairāku vēsturisko apbūvi apdraudošo faktoru ietekmi:
  - ēku tipoloģiskās izmaiņas, mainoties ēku funkcijām un iedzīvotāju sociālajam sastāvam, mazinoties kūrorta funkcijai un Jūrmalai kļūstot par Rīgas guļamrajonu;
  - ekonomisko interešu dominance pār ieinteresētību kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanā, kas bieži saistīta ar dažāda veida ierobežojumiem un lieliem finansiāliem ieguldījumiem;
  - kultūrvēsturisko objektu īpašnieku nepietiekama izpratne par kultūrvēsturisko objektu aizsardzības jautājumiem, tā rezultātā - nepārtraukta kultūrvēsturisko pieminekļu skaita samazināšanās;
  - neefektīva kultūras pieminekļu valsts aizsardzības politika - centralizēta pieminekļu aizsardzības struktūra, bez aizsardzības ekonomiskā pamata - pieminekļu īpašnieku finansiāla atbalsta.
- Atbilstoši Jūrmalas pilsētas teritorijas plānojumam būvei, kas neietilpst kultūras pieminekļu kategorijā, var piešķirt vienu no četriem kultūrvēsturiskās vērtības līmeņiem. Vadoties pēc būves kultūrvēsturiskās vērtības līmeņa, ir noteiktas prasības būves izmantošanai un saglabāšanai (skatīt 8.1. tabulu). Iepriekšējā klasifikācija papildināta ar jaunu kategoriju - *vēsturiska industriāla būve*. Šādai kategorijai atbilst vairākas Slokas papīrfabrikas vēsturiskās būves un vējdzirnavas Bažciemā.
- Teritorijas plānojumā ir noteikta arī būvju novērtēšanas un pārvērtēšanas kārtība. Ja ēka atrodas pilsētbūvniecības pieminekļa un tā aizsargzonas teritorijā, ēkas kultūrvēsturiskās kategorijas maiņai var būt 3 ierosinātāji – ēkas īpašnieks (piemēram, apstrīd ēkai piešķirto kategoriju), Jūrmalas būvvalde (piemēram, konstatē ēkas vērtības izmaiņas), VKPAI (piemēram, konstatē vērtīgu apbūvi).
- Ja ēka atrodas ārpus pilsētbūvniecības pieminekļa un tā aizsargzonas teritorijas, ēku kultūrvēsturiskās kategorijas maiņai var būt 2 ierosinātāji – ēkas īpašnieks un Jūrmalas būvvalde.
- Ēku un būvju kultūrvēsturiskās vērtības līmeni nosaka Jūrmalas pilsētas domes apstiprināta ekspertu komisija. Ekspertu komisijas sastāvā obligāti iekļaujami Jūrmalas pilsētas būvvaldes pārstāvis, Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas pārstāvis un Latvijas arhitektu savienības deleģēts neatkarīgs nozares eksperts ar vismaz piecu gadu profesionālo praktiskā darba pieredzi kultūras mantojuma aizsardzības jautājumos. Objektu vērtības līmeni katrs speciālists novērtē 10 punktu sistēmā un, ņemot vērā objekta ārējo vizuālo veidolu un apkārtnes kontekstu, savu vērtējumu fiksē un pamato vērtības līmeņa noteikšanas anketā.
- Vērtēšanas pamatā ir šādi kritēriji:
  1. ēkas vērtība pilsētbūvnieciskā kontekstā, ņemot vērā:
    - 1.1. plānojuma struktūru, kvartāla pabeigtību, viengabalainību, vēsturiskās attīstības likumsakarības u.c,
    - 1.2. ielas (publiskās ārtelpas) ainavu;
  2. ēkas būvniecības un pārbūves laiks (vecums);
  3. ēkas arhitektoniski mākslinieciskā kvalitāte, ņemot vērā:
    - 3.1. piederību arhitektūras stilim, stila tīrību,
    - 3.2. autorību,
    - 3.3. saglabātības pakāpi un arhitektonisko vērtību apjomu;
  4. ēkas autentiskums;
  5. ēkas tehniskais stāvoklis, ņemot vērā:
    - 5.1. oriģinālsubstances saglabātības stāvokli,
    - 5.2. ēkas praktiskās saglabāšanas iespējas.
- Speciālistu kopējais vērtējums (vidējais aritmētiskais punktu skaits) veido ēkai piešķiramo kategoriju un priekšlikumu objekta vērtības līmenim, ko nodod saskaņošanai būvvaldē. Ar šādu metodiku ēku vērtējums ir administratīvs akts, ko, piemēram, ēkas īpašniekam iespējams apstrīdēt, ja tas ēkai piešķirto kategoriju apšaubā.

8.1. tabula. Būvju kultūrvēsturiskās vērtības līmeņi

Nr.	Būves kultūrvēsturiskās vērtības līmenis	Apzīmējums	Prasības teritorijas plānojumā (TIAN)
1.	kultūras piemineklis - objekts		<p>Specifisku prasību TP nav.</p> <p>Aizsardzība saskaņā ar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. likumu „Par kultūras pieminekļu aizsardzību”; 2. MK 15.07.2003. noteikumiem Nr.392 „Kultūras pieminekļu aizsargjoslas (aizsardzības zonas) noteikšanas metodika”; 3. MK 26.08.2003. noteikumiem Nr.473 “Kārtība, kādā kultūras pieminekļi iekļaujami valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā un izslēdzami no valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu saraksta”; 4. MK 26.08.2003. noteikumiem Nr.474 “Noteikumi par kultūras pieminekļu uzskaiti, aizsardzību, izmantošanu, restaurāciju, valsts pirkuma tiesībām un vidi degradējoša objekta statusa piešķiršanu”; 5. VKPAI 2.12.1999. rīkojumu Nr.29 par norādījumiem „Par Jūrmalas pilsētas valsts un vietējās nozīmes kultūras pieminekļu un pilsētībūvniecības pieminekļu teritorijās esošās apbūves izmantošanu, remontu, konservāciju un restaurāciju”.
2.	kultūrvēsturiski vērtīga, saglabājama būve		<ol style="list-style-type: none"> 1. Rekonstruējot saglabā būvju arhitektonisko vērtību – fasāžu apdares un dekora elementus. Ēkām saglabā arī konstrukcijas un tradicionālos būvmateriālus. 2. Kultūrvēsturiski vērtīgās būves aizliegts nojaukt. Būvi atļauts demontēt un pārvietot vienīgi, izvērtējot nojaukšanas ietekmi uz kultūrvēsturisko vidi, saskaņā ar Valsts kultūras pieminekļu inspekcijas akceptētu demontāžas projektu, kas ietver būves uzmērījumus, fotofiksāciju, demontāžas – marķēšanas dokumentāciju, citas būves pārvietošanai nepieciešamās projekta daļas un konkrētu vietu būves uzstādīšanai no jauna. 3. Veicot ēkas renovāciju, saglabājams ēkas apjoms, jumta forma, fasāžu apdare, oriģinālie vēsturiskie logi, durvis un konstruktīvā sistēma. 4. Rekonstruējot ēkas, saglabā to apjomu proporcijas, raksturīgās būvdetaļas un stilistiku. Aizliegts vienkāršot ēkas fasādes apdari un nomainīt sākotnējos logus ar vienkāršotiem un asimetriskiem plastikāta logiem, kuru ārējais izskats neatbilst fasādes raksturam, proporcijām un dalījumam. 5. Ja ēka ir bojāta tā, ka nav iespējama tās renovācija, restaurācija un rekonstrukcija, un ir zudusi attiecīgās ēkas kultūrvēsturiskā vērtība,

Nr.	Būves kultūrvēsturiskās vērtības līmenis	Apzīmējums	Prasības teritorijas plānojumā (TIAN)
			tās vietā pieļaujama tikai tāda paša apjoma un būvmateriāla ēkas būvniecība, saglabājot autentiskās kultūrvēsturiskās vērtības.
3.	vēsturiska industriāla būve		Vēsturisko industriālo būvju kategorijā iekļauj ražošanas ēkas un citus tehniska rakstura objektus, kas atspoguļo ražošanas, amatniecības, transporta, lauksaimniecības attīstību un teritoriju infrastruktūras attīstību. Pirms lēmuma pieņemšanas par šo būvju rekonstrukciju vai nojaukšanu, veic to arhitektoniski māksliniecisko inventarizāciju.
4.	fona apbūvi veidojoša būve		<ol style="list-style-type: none"> 1. Veicot būvju rekonstrukciju vai renovāciju, saglabā būvju mērogu, apjoma proporcijas, apdares materiālu un dekora elementu stilistiku. Pieļaujamas būvju apjomu izmaiņas, jauni jumta logi un fasāžu pārveidošana, ja tas saistīts ar vides kvalitātes uzlabošanu un būves labāk iekļaujas ielas ainavā. Ēkām, kuras atrodas valsts nozīmes pilsētībūvniecības pieminekļu teritorijās, saglabā arī tradicionālos būvmateriālus. 2. Lēmumu par būves nojaukšanu pieņem, pamatojoties uz būves arhitektoniski mākslinieciskās inventarizācijas rezultātiem un izvērtējot tās nojaukšanas ietekmi uz teritorijas kultūrvēsturisko vidi.
5.	būve bez kultūrvēsturiskas vērtības		<ol style="list-style-type: none"> 1. Ēkas atļauts pārbūvēt, uzlabojot to arhitektūras kvalitāti, un nojaukt, to vietā ceļot jaunus, vidē iederīgus objektus.
	fona apbūve bez īpašas vērtības		<ol style="list-style-type: none"> 2. Pirms par 50 gadiem vecāku ēku nojaukšanas veicama to arhitektoniski mākslinieciskā inventarizācija.
	apbūve pēc 1940.gada		<ol style="list-style-type: none"> 3. Par 50 gadiem jaunāku ēku nojaukšana pieļaujama bez papildus izpētes.

8.4. Valsts aizsargājamie kultūras pieminekļi

Pirmais Jūrmalas kultūras pieminekļu saraksts apstiprināts 1959.gadā. Pieminekļu skaitā bija četras memoriālās mājas, astoņas abu pasaules karu piemiņas vietas Slokā un trīs vēstures pieminekļi Ķemeru - pieminekļi kūrorta dibinātājiem un divas Otrā pasaules kara piemiņas vietas.

Valsts nozīmes kultūras pieminekļu saraksts tika papildināts 1967. un 1983.gadā. Tajā iekļāva daudzus padomju ideoloģijai atbilstošus objektus - ar komunistiskās partijas darbību saistītas piemiņas vietas, Ļeņina pieminekli Dubultos un citus. Tomēr pieminekļu sarakstu papildināja arī pazīstamu kultūras darbinieku dzīves un darba vietas.

1978.gadā kā Jūrmalas pilsētas vēstures un mākslas muzeja struktūra tika izveidots kultūras pieminekļu aizsardzības sektors. 1979.gadā organizēta kultūras mantojuma apzināšanas ekspedīcija, kuras rezultātā 1980.gadā tapa pirmais Jūrmalas arhitektūras un mākslas pieminekļu saraksts. Neliela daļa apzināto objektu 1983.gadā tika iekļauta arī valsts nozīmes arhitektūras un mākslas pieminekļu statusā.

1989.gadā tika izveidota Valsts Kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas Jūrmalas nodaļa. Kompleksu pilsētas kultūras mantojuma izpēti 1990.gadu pirmajā pusē veica Restaurācijas institūta speciālisti. Šī darba rezultāts līdz pat šodienai ir pamats Jūrmalas pieminekļu uzskaitē.

Šobrīd Jūrmalā pieminekļu aizsardzības praktisko darbu veic pilsētas domes Būvvaldes Kultūrvēsturiskā mantojuma nodaļa sadarbībā ar Valsts Kultūras pieminekļu aizsardzības inspekciju.

Tā kā Rīgas Jūrmalas un Ķemeru kā kūrortpilsētu specifisko vēsturisko attīstību 19.gadsimtā var vērtēt kā Eiropas kultūras savdabīgu fenomenu, arī vēsturiskās apbūves vērtēšanai bija jāizstrādā oriģināli kritēriji, ņemot vērā vēsturisko stilu, apbūves funkcionālo tipu, kokamatniecības kvalitātes raksturojumu. Valsts Kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas ekspertu komisija pieņēma īpašu, Jūrmalai piemērojamu arhitektūras pieminekļu saraksta veidošanas metodiku. Arhitektūras pieminekļu saraksta kandidātus izraudzījās, ņemot vērā ēku celšanas laiku un apstākļus, apjomu veidošanās savdabību, saglabājušos iekštelpu plānojumu, funkciju un stilistisko raksturojumu, klasificējot septiņās grupās:

1. senākās dzīvojamās ēkas un vasarnīcas, tradicionālās tautas būvniecības paraugi (19.gs);
2. historisma (eklektikas) un jūgendstila dzīvojamās ēkas un vasarnīcas;
3. Latvijas pirmās brīvvalsts laika dzīvojamās ēkas un vasarnīcas;
4. sabiedriskās un kūrorta celtnes (līdz 1940.gadam);
5. pansiju tipa ēkas (līdz 1940.gadam);
6. dzīvojamās ēkas un vasarnīcas, kas atspoguļo tradīciju pārmantotību (19.gs. beigās līdz Latvijas pirmās brīvvalsts laikam), - tā dēvētā fona apbūve;
7. totalitārisma (vācu un padomju okupācijas) laika arhitektūra.

Pēc šīs klasifikācijas izveidotajā un pastāvīgi aktualizētajā kultūras pieminekļu sarakstā¹ šobrīd ietverti 399 arhitektūras pieminekļi, pieci vēstures pieminekļi, viens arheoloģijas pieminekļis un vienpadsmit pilsētbūvniecības pieminekļi.

Kultūras pieminekļu izvietojumu skatīt 8.1. kartoshēmā „Kultūras pieminekļi”.

Risinājumi un ieteikumi:

- Kultūras pieminekļu atļautā izmantošana (funkcija) ir noteikta teritorijas plānojuma grafiskās daļas kartē „Teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana”.
- Prasības attiecībā uz pieminekļu saglabāšanu, restaurāciju un rekonstrukciju ir noteiktas nacionālā līmeņa un nozares normatīvajos aktos. Tie ir:
  1. Likums „Par kultūras pieminekļu aizsardzību”;
  2. Ministru kabineta 2003.gada 15.jūlija noteikumi Nr.392 „Kultūras pieminekļu aizsargjoslas (aizsardzības zonas) noteikšanas metodika”;
  3. Ministru kabineta 2003.gada 26.augusta noteikumi Nr.473 “Kārtība, kādā kultūras pieminekļi iekļaujami valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā un izslēdzami no valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu saraksta”;
  4. Ministru kabineta 2003.gada 26.augusta noteikumi Nr.474 “Noteikumi par kultūras pieminekļu

¹ Kultūras ministrijas 1998.gada 29.oktobra rīkojuma Nr.128 „Par valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstu”

uzskaiti, aizsardzību, izmantošanu, restaurāciju, valsts pirmpirkuma tiesībām un vidi degradējoša objekta statusa piešķiršanu”;

5. VKPAI 1999.gada 2.decembra rīkojums Nr.29 par norādījumiem „Par Jūrmalas pilsētas valsts un vietējās nozīmes kultūras pieminekļu un pilsētbūvniecības pieminekļu teritorijās esošās apbūves izmantošanu, remontu, konservāciju un restaurāciju”.
- Ir izstrādāti ieteikumi arhitektūras pieminekļu individuālo aizsargjoslu (aizsardzības zonu) noteikšanai. Izvirzīts priekšlikums nenoteikt aizsargjoslu ap atsevišķām būvēm – pieminekļiem, kas atrodas pilsētbūvniecības pieminekļa teritorijā.

8.5. Kultūras pieminekļi - kompleksi (pilsētbūvniecības pieminekļi)

Kultūrvēsturiskās vides vērtību pilsētā izsaka tās plānojums, zemesgabalu apbūves savdabība, vēsturiskās celtnes, tradicionālais un vēsturē sakņotais dzīvesveids, dabas vide, kura Jūrmalā būtiski iespaidojusi cilvēka roku veidotos pilsētas struktūras elementus. Lai saglabātu vēsturiskās pilsētvides viendabību un autentiskumu, pilsētas vēsturisko centru teritorijām un teritorijām ar kultūrvēsturiski vērtīgāko ēku lielāko koncentrāciju ir piešķirts pilsētbūvniecības pieminekļu statuss.

Risinājumi un ieteikumi:

- Pilsētbūvniecības pieminekļu teritorijas attēlotas Jūrmalas teritorijas plānojuma 2007.-2009.gadam kartē „Aizsargjoslas”. To robežas piesaistītas konkrētas adreses zemes vienības robežām. Jāatzīmē, ka, dalot zemes vienības, ar laiku robežu apraksti vairs neatbilda situācijai dabā. Teritorijas plānojumā tās ir precizētas un nostiprinātas ar robežpunktu sarakstā, kas piesaistīts koordinātēm.
- Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi funkcionālajās zonās, kurās atrodas pilsētbūvniecības pieminekļi vai to aizsargjoslas, izstrādāti, ietverot nosacījumus, kas nepieciešami pilsētbūvniecības pieminekļu vides un apbūves saglabāšanai un harmoniskai attīstībai.
- Teritorijas plānojuma sastāvā izstrādāti priekšlikumi pilsētbūvniecības pieminekļu individuālajām aizsargjoslām (aizsardzības zonām).

8.6. Turpmākās ieceres kultūras mantojuma saglabāšanā - atbilstība UNESCO kritērijiem

Jūrmalas kultūras mantojums ir nozīmīga Latvijas valsts un Eiropas garīgās un materiālās kultūras daļa. Lai saglabātu, pilnveidotu un popularizētu Jūrmalas dabu un kultūrvidi, kā arī kultūras pieminekļu aizsardzības jautājumiem piešķirtu starptautisku nozīmi, Jūrmalas dabas un kultūras mantojums ir pieteikts iekļaušanai UNESCO pasaules dabas un kultūras mantojuma sarakstā.²

UNESCO mantojuma sarakstā tiek iekļauti pieminekļi, kas atbilst integritātes un autentiskuma kritērijiem. Integritāte nozīmē nominētā kultūras vai dabas mantojuma pilnīgumu un neskartumu. Integritātes izvērtējumā noskaidro, vai nominētā vieta ietver visus nepieciešamos elementus tās īpašas nozīmes universālai vērtībai. Tādejādi nevis katras atsevišķas vērtīgas ēkas saglabāšana, bet tieši kultūrvēsturiskās vides viendabība un nepārveidotais raksturs ir pamatkritērijs kultūras mantojuma iekļaušanai UNESCO pastāvīgajā sarakstā.

² Jūrmalas pilsētas domes 2003.gada 5.februāra lēmums Nr.68 „Par Jūrmalas dabas un kultūras mantojuma pieteikuma sagatavošanu UNESCO pasaules dabas un kultūras mantojuma sarakstam”:

8.1. kartoshēma. Kultūras pieminekļi.